

Chovej se k druhým tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Výchovy k občanství s cíli v oblasti OSV

| | |
|---|--|
| <p>Název učební jednotky (téma)</p> | <p>Chovej se k druhým tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě</p> |
| <p>Stručná anotace učební jednotky</p> | <p>Uvedení žáků do problematiky šikany – uvědomí si, jaké vlastnosti má a nemá mít kamarád – slušný člověk, kde jsou meze tolerance. Porovnají své názory s ostatními. Pochopí nebezpečí jakýchkoliv projevů šikany v chování jedinců. Při řešení modelové situace se zamyslí nad příčinami vzniku, projevy, důsledky a možnostmi řešení šikany. Pracují ve skupině. Mj. vytvoří „mluvící“ postavu s charakteristikami a návrhy na chování. Při hodnocení se pracuje se sebehodnocením a se zpětnými vazbami učitele k činnostem žáků – viz hodnocení.</p> |
| <p>Nutné předpoklady</p> <p>(Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Žáci jsou zvyklí pracovat ve skupinách. • Žáci jsou zvyklí prezentovat výsledky práce před třídou. • Žáci jsou ochotní sdílet příklady ze svého života. |
| <p>Časový rozsah učební jednotky</p> | <p>2 x 45 minut</p> |
| <p>Věk žáků (ročník)</p> | <p>6.–9. ročník</p> |





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

| Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství) | OSV | MKV | MV | VMEGS | VDO | EV | Čtenářství |
|---|--|-----|----|-------|-----|----|------------|
| Ano | | | | | | | |
| Vyučovací obor(y) | Výchova k občanství <i>Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (RVP):</i> <ul style="list-style-type: none"> • Žák přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni. • Žák rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti. • Žák utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci. • Žák vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci. | | | | | | |
| Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy) | — | | | | | | |
| Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit | OSV <ul style="list-style-type: none"> • Žák formuluje a respektuje základní pravidla vzájemného chování ve třídě. • Žák popíše konkrétní chování kamarádů, které oceňuje. • Žák popíše konkrétní chování kamarádů, které nemá rád. • Žák popíše, jaké konkrétní chování by kamarádovi toleroval a jaké ne a zdůvodní proč. | | | | | | |





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

| | |
|-----------------------------|--|
| | <ul style="list-style-type: none">• Žák projevuje chování podporující dobré mezilidské vztahy.• Žák odmítá šikanu (rozpoznává projevy, pojmenovává je a brání jim).• Žák se zodpovědně rozhoduje a jedná eticky v náročných situacích všedního dne. |
| Cíle učební jednotky | <p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none">• Žák podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny.• Žák vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů.• Žák popíše rozdělení 4 základních lidských emocí.• Žák uvede, jak se jednotlivé emoce projevují.• Žák odpoví na otázku, zda a jak lze vlastní emoce řídit.• Žák vztáhne probírané téma ke svému životu. <p>Výchova k občanství</p> <ul style="list-style-type: none">• Žák respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery a pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (rodině, komunitě). <p>Školní výstupy</p> <ul style="list-style-type: none">• Žák odpoví na otázku, jaké mohou být dobré a špatné vlastnosti a uvede, zda se projevují v jeho třídě.• Žák sdílí svůj názor na to, které jednání by ještě svému kamarádovi odpustili = tolerovali a jaké jednání v žádném případě odpustit nelze.• Žák na příběhu uvede 3 příznaky, jak se projevuje šikana.• Žák vztáhne probírané téma ke svému životu, popíše 1 způsob, jak by reagoval na místě oběti a spolužáka |





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

| | |
|--|--|
| | (kamaráda) oběti. |
| <p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Žáci dostanou popisnou zpětnou vazbu vztahující se k činnostem v průběhu lekce (obhajoba vlastního názoru, akceptace názorů druhých, vzájemná domluva, prezentace stanoviska skupiny) a cílům učební jednotky. V případě potřeby budou položeny korektivní otázky. • Způsob vyplnění pracovního listu – způsob zpracování odpovědí na otázky k modelové situaci. |
| <p>Popis učební jednotky</p> | <p>1. Evokace</p> <p>Dnes se zaměříme na to, jaké jsou reálné vztahy mezi dětmi ve třídě.</p> <p>2. Mluvící postavičky</p> <p>Učitel rozdělí náhodným výběrem žáky do dvou skupin. Jejich úkolem je obkreslit vždy jednoho z nich na velký papír. Učitel začne, pokračují žáci, mají jen jednu tužku a ta se nesmí zvednout z papíru (vytvoření základu kooperace skupiny, plní i funkci ledolamky). Postavu čarou rozdělí v pase napůl.</p> <p>Polovina žáků první skupiny do obrysu od pasu nahoru píše, jak by se měl chovat správný kamarád a druhá polovina od pasu dolů, jaké vlastnosti by kamarád mít neměl. Na tom, co se napíše, se musí shodnout celá skupina.</p> <p>Polovina žáků druhé skupiny do obrysu od pasu nahoru píše, jaké jednání by ještě svému kamarádovi odpustili – tolerovali a druhá polovina od pasu dolů, jaké jednání v žádném případě nelze odpustit (jde o to, nenásilně se dostat k tématu šikany).</p> <p>Skupiny si pak své postavy vymění, přečtou a červeně zakroužkují to, co se vyskytuje v jejich třídě. Následuje diskuze v kruhu. Nakreslené postavy (položíme je doprostřed kruhu) vlastně „říkají“, jak se k sobě máme chovat, co je přijatelné a co ne.</p> |





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky pro reflexi:

- Přečti zakroužkovanou dobrou vlastnost nebo toleranci a uveď příklad takového jednání ve třídě.
- Přečti zakroužkovanou špatnou vlastnost nebo nepřijatelné chování a uveď příklad takového jednání ve třídě.
- Které z uvedených vlastností vám připadají nejnebezpečnější?
- Které konkrétní chování oceňujete a proč?
- Které konkrétní chování nemáte rádi a proč?
- Které chování kamarádům tolerujete a proč?
- Které chování byste kamarádům netolerovali a proč?
- Jmenuj ze záporných vlastností ty, které by se daly nazvat šikanováním?
- Co si pod tím pojmem představujete?
- Kde si myslíte, že je hranice mezi kamarádkým poštučováním a šikanou?

3. Příběh

Učitel žáky náhodným výběrem rozdělí do skupin po čtyřech. Pak jim přečte příběh, který se skutečně stal (Příloha A). Po jeho vyslechnutí dostanou text příběhu s otázkami a ještě mají možnost pokládat učiteli otázky, aby měli dostatek faktů. Poté je jejich úkolem odpovídat ve skupině na zadané otázky (Příloha B) a své odpovědi zapsat na velký arch papíru. Následuje prezentace odpovědí před třídou. Diskuzi řídí učitel, vede ke správným odpovědím, pozor na názory typu, že nejde o šikanu!

Reflexe aktivity

Reflexi aktivity provedeme závěrečným škálováním (provádíme až po všech prezentacích, aby děti měly možnost porovnat úroveň jednotlivých vystoupení). Škálou pomocí bodů (1–5) ukazovaných na prstech vyjádří v jednom okamžiku, jak vnímají předvedené prezentace. Počet „bodů“ ale nevnímáme jako „známkování“, spíše by se měl učitel snažit, aby si žáci z řečeného odnášeli do svého běžného života zjištění, jak





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

| | |
|---|---|
| | <p>postupovat v podobné situaci. Žáci mohou i sdělovat, co by potřebovali ještě v prezentaci, aby ji mohli ohodnotit všemi „5 prsty“.</p> <p>4. Závěrečné kolečko</p> <p>Žáci sedí v kruhu a v řízené reflexi se zamýšlejí nad tím, jak vnímali činnost při dnešní hodině o vztazích mezi dětmi.</p> <p><i>Návrhy otázek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké jsi měl pocity, když jsi poslouchal Příběh? • Zamysli se nad reálností příběhu a nad tím, zda by se něco podobného mohlo stát ve vaší třídě. <p>Svá tvrzení podpoř argumenty – je možnost zakončit hodinu tím, že žáci ve skupinkách zformulují konkrétní pravidla, jejichž dodržování by vedlo k omezení výskytu chování, které označili tak, že by ho netolerovali a které souvisí se šikanou.</p> |
| <p>Seznam příloh</p> | <p>Příloha A – Příběh</p> <p>Příloha B – Otázky</p> |
| <p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p> | <p>Mgr. Jan Smíšková ZŠ TGM Poděbrady Školní 556/II, 290 38 Poděbrady</p> |



Chovej se k druhým tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná sebereflexe učitele

(následuje po odučení učební jednotky)

Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měla/a radost).

Potěšila mě zodpovědná kooperace žáků při obkreslování postavy, opravdu dodržovali instrukci – aby se střídali a při tom se fix při předávání „neodlepil“ z papíru. Tato aktivita dobře odlehčila situaci, kdy se mnozí předem obávali velmi vážného tématu o šikaně.

S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.

—

Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).

Aby postava z papíru „vydržela“ viset nějaký čas ve třídě, je lépe ji udělat např. z kartonu.





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příběh

Do sedmé třídy na jedné základní škole přišel po prázdninách nový kluk Tomáš, který propadl. Ve velmi krátké době se skamarádil s velkou částí kluků z nové třídy. Za několik dní řekl jednomu chytrému, nevýraznému chlapci, aby jim došel do automatu pro pití. Tato situace trvala několik měsíců, den co den chodil Pavel pro pití. Když chtěl odmítnout, začali mu vyhrožovat. Všeho si nakonec všimla jedna paní učitelka a obvinila třídu ze šikany. Byla z toho velká nepříjemnost. I když Pavel nekupoval vždycky pití za své peníze, celou záležitost řešil pan ředitel ve spolupráci s výchovnou poradkyní. Nejprve mluvili s Tomášem a Pavlem, poté s ostatními kluky, zbytkem třídy a také s rodiči.





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky k příběhu

- 1) Myslíte si, že v tomto případě šlo o šikanu – pokud ano, proč?
- 2) Proč to Pavel snášel a jaké při tom měl asi pocity?
- 3) Proč to dělala skupinka spolužáků a jaké jim to přinášelo pocity?
- 4) Posuďte, co mohli a měli v dané situaci dělat Pavel, spolužáci, učitelé a rodiče. Navrhněte řešení.

